

ALMA
SKOLAN
KULTUR OCH KLOSKAP

Waldorfpedagogik på Almaskolan

Vad är waldorfpedagogik för oss?

Visionen för Almaskolan är att genom waldorfpedagogik vara ett tydligt pedagogiskt alternativ i Västerås. Det grundar sig på en övertygelse om varje elevs individuella kraft att nå sin fulla potential och bära sig själv i gemenskap med andra.

Waldorfpedagogiken är ett förhållningssätt som syftar till att väcka nyfikenhet, lust och förmåga till iakttagelse och reflektion kring omvärlden och det egna jaget. Därmed ställer waldorfpedagogiken höga krav på varje individ - elev som lärare. En hög grad av trygghet och studiero, hög närvaro, ordning och reda skapar grunden för att uppnå detta.

Den materiella världen och det vetenskapliga utforskandet därav är helt dominerande utgångspunkter i vårt samhälle. En målsättning med att träna förmågan till iakttagelse och reflektion är att synliggöra dessa utgångspunkter, dels för att kunna förhålla sig till och verka utifrån dem, dels för att kunna undersöka och ta till sig andra möjliga utgångspunkter.

Målet med waldorfpedagogiken är att göra det möjligt för eleverna att som vuxna i frihet välja och följa sin individuella väg genom livet. På Almaskolan görs detta främst utifrån konceptet Tanke-Känsla-Vilja, som syftar till att belysa varje individs olika och samverkande delar:

- Förmåga att föreställa sig
- Förmågan att engagera sig,
- Förmåga att genomdriva.

Genom att träna dels var och en av dessa förmågor, dels hur de samverkar, är syftet att eleverna ska utveckla en balanserad jag-känsla som skänker handlingskompetens. Med handlingskompetens menar vi en förmåga att i varje given situation ta ställning till och agera utifrån en välgrundad egen etisk-moralisk uppfattning. Helt enkelt att lära sig lita på sitt eget omdöme och utifrån det genomdriva det som ska åstadkommas.

ALMA SKOLAN

KULTUR OCH KLOSKAP

Verksamheten utgår i alla delar från kunskapsmålen i den nationella läroplanen. Genom att väcka intresse och nyfikenhet hos barnen vill vi att barnen får förmågan att göra de fakta vi förmedlar till sin egen kunskap, så att kunskapen, såsom den definierats i kunskapsmålen, förankras i barnen och blir till nytta för deras egen och efterkommandes framtid.

Socialt engagemang är både ett historiskt arv inom waldorfpedagogiken, men även en dagsaktuell fråga. Vi verkar för att alla barn ska känna att de är en del av ett samhälle, där vi gemensamt skapar vår framtid både som individer och grupp. Denna känsla av sammanhang är grunden för ett demokratiskt samhälle som vilar på respekt för alla människors lika värde. Känsla av sammanhang förutsätter tolerans, varför vi genom att lyfta fram var och ens styrkor illustrerar hur våra olikheter kan samverka i positiv riktning.

Då waldorfpedagogiken är ett förhållningssätt är lärarens vilja till utveckling central. Almaskolan vill uppmuntra en bredd i bakgrund, utbildning och erfarenheter hos alla medarbetare, och ser positivt på tjänstledigheter för vidareutbildning liksom för att ha andra jobb och uppdrag. De erfarenheter och kunskaper var och en bidrar med utgör grunden för en ständig utveckling av hela kollegiet.

Våra waldorfpedagogiska praktiker

Nedan beskrivs några av de praktiska moment i vardagen som vi använder oss av för att manifesteras vår waldorfpedagogik. Var och en som undervisar på Almaskolan strävar efter att inkludera dessa moment i undervisningen.

Morgonsamling

Dagens första lektion inleds med en kort samling, som inkluderar någon aktivitet (lek, eurytmi, versläsning, diktläsning etc) vars syfte är att förstärka det goda i gruppen och vårda respekt, tillit, förståelse och trygghet. Samlingen fungerar också som sammanhangsmarkering för att skoldagen har startat.

Rytmask undervisning

Genom att upprätthålla en rytm i skolan ökas förutsägbarheten och tryggheten hos eleverna, och alla elevers känsla av inkludering ökas. Rytmen anpassas utifrån elevgrupp, och omfattar enheterna lektionen (samma lektionsupplägg återkommer), dagen, veckan och året. Vi följer också naturens rytm genom att uppmärksamma årstidsväxlingar och högtider. Den årscykel som uppmärksammas används som referenspunkt för barnens utveckling.

Från handen genom hjärtat till huvudet

Med detta menar vi att den traditionella undervisningen förstärks genom sinnesupplevelser hos eleverna för att stödja och befästa den intellektuella kunskapsinhämtningen. Genom att de intellektuella kunskaperna även förankras i känsla och hand ökar också kunskapernas användbarhet. Vi betonar också den självständiga vikten av hantverk och skapande för den individuella utvecklingen av Tanke-Känsla-Vilja hos varje elev. I undervisningen kan detta illustreras med att vi inleder med ett experiment eller en iakttagelse, som vi sedan benar ut för att förstå och kunna omsätta i andra sammanhang.

Berättandet

Berättandet utgör en avgörande komponent i mänsklighetens utveckling. Berättandet utgör också grunden för läsinläringen. Genom berättandet kan kunskap levandegöras och sättas i ett sammanhang, givet att berättandet kommer ur läraren själv. Berättandet kan dock aldrig ensamt bära undervisningen, utan finnas med som en delkomponent i undervisningen.

ALMA SKOLAN

KULTUR OCH KLOKSKAP

Ordning & reda

Waldorfpedagogiken ställer stora krav på elever och lärare, och innehåller många kreativa och skapande moment. En förutsättning för att kunna genomföra pedagogiken är därför att det finns en yttre struktur med ordning och reda, trygghet och studiero. En genomarbetad modell för ordningsregler och deras upprätthållande är därför avgörande för waldorfpedagogiken.

Formteckning

I formteckningen framställer eleverna olika geometriska former och ornament efter förebilder, på svarta tavlan och på papper. Formteckning är ett pedagogiskt verktyg, och inte något eget ämne. Övandet bidrar till att lägga grunden för läs- och skrivinlärning liksom för geometrin, genom att öva upp ett samspel mellan öga och hand. Formteckning tränar även koncentration och vilja hos eleverna.

Morgonperioder

Skoldagen inleds alltid med en dubbeltimme i ett ämne, i perioder på mellan en och fem veckor, på ett sätt som ger möjlighet att genom koncentration och fördjupning bygga upp en sammanhållen överblick över ett ämne eller tema. Den sammanhållna undervisningen underlättar också att förstärka undervisningen med flera olika inlärningsätt, tätt sammankopplade i tid.

Periodhäften

Redovisningen av barnens kunskaper sker, främst för undervisningen under morgonperioderna, ofta i periodhäften där eleverna själva skriver faktatexter om det relevanta området. Texterna kompletteras med illustrationer i olika tekniker. Periodhäftena är i de yngre åldrarna alltid skrivna för hand, vilket även uppmuntras i de äldre åldrarna. Även andra redovisningsformer förekommer, främst på högstadiet där traditionella periodhäften ofta ersätts med datorframställda arbeten.

Tematisk undervisning utifrån En väg till frihet

Waldorfpedagogikens egna dokument En väg till frihet (2022) används som inspiration till undervisningen och för att lägga upp den tematiska undervisningen.

Skriva för hand

Vikten av att skriva för hand betonas från tidig ålder, ända upp i de äldre åldrarna. Att skriva för hand ökar förståelsen för språket, och ger en bättre inlärning.

ALMA SKOLAN

KULTUR OCH KLOSKAP

Eurytmi

Eurytmiämnet är traditionellt konstnärligt rörelseämne inom waldorfpedagogiken där eleverna gestaltar språkets och musikens grundelement i rörelse. Genom eurytmin övas lyssnande, kroppsordination, rumsuppfattning, social samverkan i grupp och används, främst med de äldre barnen, som ett konstnärligt uttryck för att framställa poesi, drama och musik. Eurytmin har utöver sitt egenvärde positiv inverkan på skolarbetet i sin egenskap av rörelseämne.

IT

IT är en integrerad del av vårt samhälle. Användningen av och undervisningen om IT anpassas till respektive åldersgrupp och har särskilt fokus på att våra elever ska bli aktiva producenter istället för passiva konsumenter, genom att betona:

- IT som verktyg, inklusive som verktyg för konstnärligt skapande;
- Källkritik och informationsurval;
- Samhällseffekterna kring IT.

Hantverk och konsterna

Som en del i konceptet Tanke-Känsla-Vilja, dvs att involvera hela människan, betonas vikten av hantverk och konsterna (målning, musik, eurytmi, litteratur, teater etc), främst för deras egenvärde, men även som en del i att förstärka inläringen av mera faktabaserade ämnesområden. Konsterna hjälper till att förstå och synliggöra större sammanhang. Exempelvis kan förmågan att uppleva och uppfatta skönhet bidra till en förhöjd vördnad för livet och förståelse för människans roll i naturen, vilket i sin tur ligger till grund för etiskt och moraliskt handlande.

Mat

Maten på skolan ska vara näringsriktig och nyttig och följa Livsmedelsverkets rekommendationer, och vara tillgänglig för alla. Som utgångspunkt ska maten så långt möjligt vara ekologisk, biodynamisk och/eller närproducerad. Genom ett samarbete mellan lärare och matansvariga kan matens betydelse för hälsa, inläring och välbefinnande synliggöras, liksom matens ursprung och roll i samhället. Måltiden ger också goda tillfällen att träna social samvaro.

ALMA SKOLAN

KULTUR OCH KLOSKAP

Miljö och materialval

I utformningen av skolans yttre och inre miljö beaktas hur den pedagogiska verksamheten kan förstärkas, genom att utforma en lugn miljö med så lite visuellt brus som möjligt och med färgval som levandegör skolan. Både funktion och estetik beaktas, liksom en strävan efter en hel och ren miljö, med mesta möjliga klimathänsyn.

Uteliv

Skolverksamheten bedrivs inte endast i klassrummen. En central del är ett aktivt uteliv, där eleverna får tillfälle att ta in och observera hur människan är en del av naturen. Detta sker bl a genom odlingar, användning av uteklassrum, promenader, utflykter och exkursioner som är regelbundna inslag i den pedagogiska verksamheten.

//2023-11-26

